

HISTÒRIA DE LA PSICOLOGIA DEL TRÀNSIT S.XX

PRIMER ROL PROFESSIONAL LEGALMENT DEFINIT A ESPANYA

Teresa Morali Farré Presidenta Secció
Col.núm 4682

REGÈNCIA DE MARIA CRISTINA (1885-1902)

- 1886 Karl Benz va patentar l'automòbil
- 1897 S'exigeix permís als vehicles de tracció no animal

1886 Karl Benz

Col·legi Oficial de
Psicologia de Catalunya

Teresa Morali Farré Presidenta Secció
Col.núm 4682

SECCIÓ DE PSICOLOGIA
DEL TRÀNSIT
I DE LA SEURETAT

1888 Marcus

VALORACIÓ DE LES APTITUTS (I)

- 1900-1917: alguna dimensió física (visual i auditiva), igual per a tots els conductors
- 1918-1925: certificat de bona conducta i un certificat mèdic acreditatiu de no patir malaltia de la vista ni oïda ni altres dolències

VALORACIÓ DE LES APTITUTS (II)

- 1926 Establiment de dues categories 1a i 2a
- Valoració més ampla pels professionals: els metges valoraven als no professionals. Els professionals, sota la responsabilitat de l'inspector provincial de Sanitat
- Valoració sensorial i patologies derivades del sistema neurològic, cardiovascular i locomotor

1926 Austin

Col·legi Oficial de
Psicologia de Catalunya

Teresa Morali Farré Presidenta Secció
Col.núm 4682

SECCIÓ DE PSICOLOGIA
DEL TRÀNSIT
I DE LA SEGURETAT

REGNAT D'ALFONS XIII

(1902-1931)

Dictadura Primo de Rivera (1923-30)

- 1904 Es crea la primera empresa automobilística espanyola (Hispano-Suiza)
- 1926-34: normativa amb 8 apartats a valorar en els professionals. Període dels primers Instituts de Psicologia Aplicada i Psicotècnia

PSICOTÈCNIA

- 17/7/1928 obligatorietat de portar el permís
- 1930 VI Conferència Internacional de Psicotècnia a Barcelona: presideix Emili Mira
La comunitat científica internacional es decideix per les exploracions mèdic-psicològiques

1934–1956 Citroën

APORTACIÓ D'EMILI MIRA EN L'I.O.P. DE BARCELONA

- Model d'actuació professional: exploració mèdic-psicotècnica de conductors professionals (tramvies, trens, autobusos, camions, cotxes, avions i vaixells), escola d'automobilisme de l'exèrcit, motoristes vigilants de carreteres
- Selecció pràctica dels conductors “bons, normals i dolents”
- Diagnòstic d'aptituds
- Pronòstic de l'actuació futura de l'aspirant (preveure el possible deteriorament)

REFORMA DE L' ESTATUT DE FORMACIÓ PROFESSIONAL, 1928

S'eleva a la categoria d'Instituts d'Orientació i Selecció Professional els serveis de Barcelona i Madrid, dotant-los d'una creixent xarxa territorial d'oficines, laboratori d'orientació i selecció professional amb competències i programes d'activitats similars

INSTITUTS D' ORIENTACIÓ PROFESSIONAL

- Barcelona va ser la 1a ciutat al món que va implantar l'examen psicotècnic en la circulació urbana
- Obligatorietat de que els conductors d'autobusos urbans obtinguessin un certificat d'aptitud professional
- Reconeixement previ d'aptitud psicofisiològica en L'I.O.P. per a ser contractats

PROFESSIOGRAMES (anys 30)

- Valoració de l'estat psicofísic dels aspirants professionals amb uns paràmetres de normalitat (física i psíquica), obtinguts mitjançant la utilització d'instruments i proves homologades, professionals
  - Maquinistes de tren
  - Xofers
  - Maquinistes de vaixells
  - Pilots

2a REPÚBLICA (1931-36)

- 1931 el I.O.P. passa a ser dependència del govern català: Institut Psicotècnic de la Generalitat. Proves homologades
- 1932 Desapareix l'I.O.P de la Generalitat
- 1933 Funcionen oficines-laboratori annexes als centres de formació industrial a 13 províncies
- En les províncies on no hi havia, realitzaven aquesta funció els Instituts d'Higiene o de Sanitat (segons èpoques)

2a REPUBLICA (II)

- **1934 Nou codi de circulació.** Espanya a l'avantguarda: mesures científiques per millorar la qualitat i seguretat dels conductors
- 1934 Creació de l'Institut Nacional de Psicologia Aplicada i Psicotècnia
- Psicotècnia en totes les províncies: mesura d'aptituds perceptiu-motores . Requeriments per a conductors professionals i no professionals

2a REPÚBLICA (III)

- S'introdueix l'educació viària a les escoles
- Es passa de valorar 3 apartats a 7 en els permisos particulars
- Aparició de la valoració psicotècnica amb la mesura de les variables perceptiu-motores
- Nou apartat que permet conduir a persones amb discapacitats

SELECCIÓ POSITIVA

- Conducció com una tasca perceptivo-reactiva
Importància de:
  - Bones capacitats sensorials i motrius
  - Sense cap malaltia incapacitant
  - Aptituds per respondre amb **rapidesa i seguretat** davant d'estímuls visuals i acústics primaris

GUERRA CIVIL I DICTADURA FRANQUISTA

- 1938 Emili Mira com a cap dels serveis psiquiàtrics del exèrcit de la República espanyola
- Èxode dels intel·lectuals (90%) i fi dels avenços científics a Espanya
- 1948 creació departament de **Psicologia experimental** en el Consell Superior d'Investigacions Científiques (matriu segons Siguan (84) de la universitat de Psicologia a Espanya)
- 1949 desapareix l'institut de psicotècnia a Espanya

ANYS 50

- 1949 es crea el Consell d'Europa. Europa dels Sis
- 1953 es crea en la Univ. De Madrid, l'**escola de Psicologia i Psicotècnia**. Centre de postgrau: preparació de psicòlegs investigadors i psicotècnics experts

ANYS 60: EXPANSIÓ (I)

- 1960 Creació de la Comissió de Psicologia Aplicada i Psicotècnia
- Finals anys 60: 1 de cada 4 famílies tenia automòbil
- 1963 reestructuració dels serveis dels Instituts Provincials i delegacions locals existents

ANYS 60: EXPANSIÓ (II)

- 1965 1a gran reforma. Modificació articles codi de circulació. Professionals i no professionals
- 1969 Exploració psicotècnica. Protagonisme: Avaluació intel·ligència i personalitat

(1966-1970) Toyota Corolla

ÀREES FUNCIONALS DEL I.N.P.A.P.

- Orientació
- Selecció professional
- Investigació
- Pràctica de la Psicologia Aplicada

Examen mèdic-fisiològic i psicològic per el permís de conducció de vehicles automòbils, segons el Codi vigent de circulació

LA PSICOLOGIA S' INSTAL·LA A LA UNIVERSITAT

- Anys de creixement en el nombre d'INPAP
- Us sistemàtic de les matemàtiques i l'estadística que va beneficiar la psicotècnia i la metodologia experimental
- Es van adaptar i elaborar instruments de diagnòstic
- Increment del 458% d'alumnes en Filosofia i Lletres per les assignatures de psicologia ofertades

ANYS 70 (I)

- 1973 Europa dels nou
- 1976 Mort d'en Franco
- 1976 Creació d'una Comissió Nacional de Seguretat Viària
- 1979 reorganització de la Comissió (sense donar cabuda als psicòlegs encara)
- Nov. 1979 a proposta de la DGT, **Programa Nacional de Seguretat Viària** (la Psicologia i els psicòlegs començarien a tenir protagonisme)

«el clásico» 1970

Col·legi Oficial de
Psicologia de Catalunya

Teresa Morali Farré Presidenta Secció
Col.núm 4682

SECCió DE PSICOLOGIA
DEL TRÀNSIT
I DE LA SEURETAT

ANYS 70 (II)

- La Psicologia espanyola tenia dos reptes:
  - Substituir la formació filosòfica per l'orientació científica i experimental
  - Donar rellevància a la psicologia aplicada
- 1979 es creen les facultats independents
- Creació del Col·legi Professional (COP)

ANYS 80: REFORMA NORMATIVA

- 1980 Es modifica la regulació dels Instituts de Psicologia Aplicada i es converteixen en Instituts d'Orientació Educativa i Professional. Només durant 2 anys s'encarreguen dels permisos dels conductors
- 1980 el Consell de Comunitats Europees adopta la Directiva 80/1263/CEE. Permís de conduir comunitari. G1 (A i B) G2 (C,D i E)
- 1981 Europa dels deu

ANYS 80 (II)

- 1982 es creen els CRC. Inspecció de Sanitat i Prefectura de Trànsit
- 1984 Primer Pla Nacional de Seguretat Viària
- 1985 obligatorietat d'examen mèdic i psicològic per tots els permisos. Classificació malalties en codis (CEE) Annex II
- RD 2283/85 Es regula l'emissió dels informes d'aptitud necessària per l'obtenció de llicències, permisos i targetes d'armes.
- Pla Nacional de Carreteres (1984-1991)
- 1986 Europa dels dotze. Normalització dels equips psicotècnics per l'exploració annex IV

ANYS 90 (I)

- 1990 L'administració de l'Estat té competència per a determinar les aptituds. Prefectura Central de Trànsit: competència d'acreditar els CR
- 1991 Segona Directiva 91/439/CEE
- 1992 Seguretat Privada
- RD 137/1993 Reglament d'armes
- RD 2364/1994 Reglament de Seguretat Privada

ANYS 90 (II)

- RD 772/1997 Reglament General de Conductors. Deroga al del 34 (vigent fins 8 desembre 2009)
Annex IV. Aptituds psicofísiques
Annex VIII. Control de coneixements per a la recuperació del permís ordre INT/2596/2005 regulació dels cursos de sensibilització i reeducació viària
- 1998 traspàs a la Generalitat en matèria de trànsit (SCT) Plans triennals
- 1999 armes i animals potencialment perillosos

FACTOR HUMÀ

- La majoria d'estudis mostren que és el factor humà el més implicat en els sinistres
- La tasca preventiva des de la psicologia del trànsit i de la seguretat ha d'anar adreçada a promoure els comportament segurs i a detectar els perfils de risc

